DESCOPERIRI MONETARE DIN MOLDOVA. XVII[*]

LUCIAN MUNTEANU[**], ANDREI BALTAG[**], ADELINA PICIOR[***]

Abstract:
We continue the publication of the monetary discoveries from Moldova, by presenting some coins misidentified in the specialized literature, along with other unpublished issues. All Roman coins, a hoard and 12 single finds, come from the territory of Iași county: ***I. Fedeleșeni*** *- hoard containing at least 29 imperial denarii (t.p.q. 180-183 AD);* ***II. Boureni*** *- 1 pc. (solidus, Arcadius, Constantinopolis, 383 AD);* ***III. Fedeleșeni*** *- 1 pc. (denarius, Antoninus Pius, Roma, 158-159 AD);* ***IV. Holboca*** *- 1 pc. (solidus, Theodosius II, Constantinopolis, 441-450 AD);* ***V. Iași*** *- 5 pcs. (1 antoninianus, Probus, Cyzicus, 276-282 AD; 1 denarius, Marcus Aurelius, Roma, 170 AD; 1 AE, Clazomenae, 218-232 AD; 1 denarius, Hadrianus, Roma, 137-138 AD; 1 denarius, Hadrianus, Roma, 125-127 AD);* ***VI. Mirosloveşti*** *- 1 pc. (solidus, Arcadius, Constantinopolis, 383 AD);* ***VII. Mogoşeşti*** *- 1 pc. (denarius, Hadrianus, Roma, 119-120 AD);* ***VIII. Paşcani*** *(denarius, Commodus, Roma, 192 AD);* ***IX. Zagavia*** *- 1 pc. (denarius, Domitianus, Roma, 87 AD); The Medieval coins are all issues minted in the Principality of Moldavia, discovered the during archaeological investigations between 1958 and 1959 from the Princely Court of Vaslui:* ***X. Vaslui*** *- 1 pc. (1 1/2 groschen, Alexander I, Suceava, 1415-1425), 2 pcs. (1/2 groschen, Alexander I, Suceava, 1409-1425/1430), 1 pc. (1/2 groschen - possible imitation, Alexander I / Elias I, unknown mint, c. 1431-1432), 1 pc. (1/2 groschen, Stephen II, Vaslui ?, 1433-1435/1442-1447), 2 pcs. (1/2 groschen, Stephen II, Vaslui/Bilhorod fortress, 1436/1438-1442), 1 pc. (1/2 groschen, unknown issuer and mint, 1400-1457).*
Keywords: *coin finds; Moldavia; Iași and Vaslui Counties; Ancient and Medieval coins; single finds.*

În numărul actual al cronicii[1] prezentăm câteva descoperiri care sunt deja cunoscute în literatura de specialitate, alături de altele inedite, mai ales din epoca medievală. Toate monedele antice aparțin perioadei romane și provin de pe teritoriul județului Iași (Pl. I). Majoritatea acestora au fost deja publicate, în diferite lucrări, dar credem că este necesară reluarea lor, cu rectificări sau completări. În unele cazuri am constatat erori sau lipsuri în determinarea lor, astfel încât am încercat să le oferim o identificare corespunzătoare. Acest lucru s-a realizat pe baza descrierilor din publicațiile inițiale (**Cat. nr. III.1, IV.1,V.A.1, V.C.3, IX.1**), cu ajutorul ilustrațiilor (**Cat. nr.**

[*] Acest articol a fost elaborat cu sprijinul unui grant acordat de Ministerul Educației și Cercetării, CNCS-UEFISCDI, în cadrul proiectului cu numărul PN-IV-P1-PCE-2023-1124.

[**] Institutul de Arheologie, Academia Română-Filiala Iași; lucanas2000@yahoo.com; andreibaltag@outlook.com.

[***] Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", Iași; picioradelina@gmail.com.

[1] Pentru numerele anterioare ale cronicii, a se vedea: MUNTEANU, BALTAG 2024: 91, nota 1.

V.B.2) sau cumulând ambele situații (**Cat. nr. II.1, VI.1**). Într-un singur caz (**Cat. nr. VII.1**) au fost aduse lămuriri cu privire la locul descoperirii. Doar trei piese romane, două provenind din orașul Iași (**Cat. nr. V.D.4, V.E.5**), iar una, din Pașcani (**VIII.1**), sunt inedite, fiind descrise aici, pentru prima dată.

Cea mai importantă dintre descoperirile antice prezentate este depozitul de la Fedeleșeni (com. Strunga, jud. Iași), a cărui origine probabilă este chiar în așezarea din punctul „La Cruce în Fundoaia" (**Cat. nr. I**). Vreme de peste 50 de ani, despre compoziția depozitului au fost cunoscute doar mențiuni indirecte, sumare și destul de îndoielnice[2]. Acestora li s-au adăugat, ulterior, și date neclare cu privire la localizarea lui[3]. Doar relativ recent au fost aduse informații concrete, prin publicarea unui lot de mici dimensiuni[4]. Pe baza acestuia și în urma unei analize critice a tuturor surselor cunoscute, considerăm că doar 29 de monede ar putea fi atribuite acestei descoperiri. La fel ca la Târpești (jud. Neamț), este puțin probabil ca emisiunea de la Severus Alexander să fi făcut parte din compoziția inițială a tezaurului[5]. Media ponderală redusă și uzura accentuată a pieselor ar putea constitui alte analogii interesante între cele două descoperiri[6]. Este dificil de stabilit în ce măsură grupul de 29 de denari, probabil selectați aleatoriu în epocă, este reprezentativ pentru întreg depozitul de la Fedeleșeni. Putem doar să constatăm că structura sa cronologică, în special repartiția pe emitenții din dinastia Nerva-Antonină, apare diferită de cea a orizontului de tezaure din Moldova, încheiate în vremea lui Commodus[7].

Majoritatea monedelor romane izolate la care facem referire sunt denari imperiali (7 ex.) (**Cat. nr. III.1, V.B.2, V.D.4, V.E.5, VII.1, VIII.1, IX.1**). Doar în trei cazuri (**Cat. nr. III.1, V.B.2, VIII.1**) aceste nominaluri pot fi puse în legătură cu un prezumtiv sit din epoca antică. Deosebit de interesantă este descoperirea din Iași - strada „Anastasie Panu" nr. 31 (**Cat. nr. V.B.2**), al cărei context arheologic am încercat să-l reconstituim. O situație oarecum similară, pe teritoriul orașului, este consemnată, în literatură, la Mănăstirea „Barnovschi", unde emisiunea de la Commodus, provine din nivelul de locuire din perioada romană[8]. O parte dintre restul nominalurilor similare din argint, răzlețe, ar fi putut aparține unor tezaure de denari imperiali, numeroase astfel de depozite, unele de mari dimensiuni, fiind atestate pe teritoriul județului[9].

Cele două emisiuni din veacul al III-lea, un bronz grecesc (**Cat. nr. V.C.3**) și un *antoninianus* (**Cat. nr. V.A.1**), se regăsesc, în general, într-un număr mic în arealul de la răsărit de Carpați[10]. În interiorul județului mai avem cunoștință doar de existența altor trei piese coloniale[11] și una singură radiată[12].

---

[2] GOSTAR 1954: 576-577.

[3] MITREA 1972: 372, Nr. 85.

[4] TUDORICĂ 2007: 135-143.

[5] MARINESCU-BÎLCU, CHIȚESCU, MIHAILESCU-BÎRLIBA 1989: 43-44.

[6] MARINESCU-BÎLCU, CHIȚESCU, MIHAILESCU-BÎRLIBA 1989: 46-48; TUDORICĂ 2007: 137-138, Pl. I-II; 139.

[7] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 87-93, 97; MUNTEANU, HONCU 2020: 346.

[8] POPOVICI 1995: 525-526; MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 1999: 225, Nr. 2.

[9] DYMOWSKI *et al.* 2020: 224, Nr. 294 (Mircești), Nr. 295 (Muncelu de Sus), Nr. 301 (Oboroceni).

[10] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 198-199, Tab. XXXIX; MUNTEANU, GRECU 2021: 383.

[11] MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988: 315, Nr. 16b (1 AE Markianopolis, Brădicești); MIHAILESCU-BÎRLIBA, MIHAI 1996: 259, Nr. II/1 (1 AE Tripolis - Oțeleni); MUNTEANU, IAȚCU 2014: 171, Nr. VI/1 (1 AE Pautalia, Voinești).

[12] APARASCHIVEI, HONCU, MUNTEANU 2022: 117 (1 AR Traianus Decius - Dobrovăț - „Râpile lui Filip").

Monedele romane târzii, din aur, sunt unele deosebite. Cei doi *solidi* de la Arcadius, ambii din monetăria de la Constantinopol (**Cat. nr. II.1, VI.1**), ar putea să provină din acumulări, dispersate ulterior, care se leagă de prezența hunilor și a aliaților lor în regiunea Dunării de Jos[13]. Moneda cu efigia lui Theodosius II (**Cat. nr. IV.1**), aparține unui orizont distinct de descoperiri, care s-ar putea asocia cu sosirea, la răsărit de Carpați, a populațiilor avaro-slavice, ce se aflau în legătură cu Imperiul[14].

În continuare, lotul monedelor medievale din această cronică provine integral din vechile cercetările arheologice de la *Curtea Domnească* din Vaslui (**Cat. nr. X.1-8**) (Pl. I). Acesta este alcătuit dintr-un groș și jumătate (**Cat. nr. X.1**) și alte șapte piese cu valoare de jumătate de groș (**Cat. nr. X.2-8**), toate având Principatul Moldovei ca spațiu de origine. Monedele provin din colecția numismatică a Institutului de Arheologie din Iași și au ajuns în depozitul instituției mulțumită regretatului Alexandru Andronic, responsabilul științific al sitului timp de mai multe campanii arheologice, desfășurate în anii secolului trecut[15].

Starea de conservare a tuturor monedelor este precară, dată fiind depozitarea îndelungată care a produs efecte negative asupra pieselor realizate din aliaje inferioare (cupru și bilon). Primele trei exemplare au fost bătute în vremea lui Alexandru I, în cea de a doua parte a domniei (**Cat. nr. X.1-3**). După cronologiile propuse în lucrări mai vechi sau mai noi, intervalele de producție sunt relativ apropiate și sunt plasate posterior reformei monetare din 1409, chiar către ultimii ani ai domniei.

Acestora le urmează o altă monedă anepigrafă, la care se remarcă reversul (**Cat. nr. X.4**). Scutul este timbrat de o coroană, parțial vizibilă, în timp ce poziția mobilelor este inversată, florile de crin fiind în primul cartier și fasciile în cel de al doilea. Dat fiind gradul de uzură accentuat de pe reversul flanului și citirea sa parțială, emitentul nu a putut fi stabilit cu precizie. Considerate imitații, emisiuni comparabile au fost semnalate cu puține ocazii, în rândul descoperirilor de la Costești (r. Ialoveni, Rep. Moldova)[16], a unor colecții particulare din Republica Moldova[17] dar și, posibil, în componența unui tezaur descoperit la Roman (jud. Neamț)[18]. Cel mai apropiat exemplar de cel de la Vaslui este o monedă descoperită în orașul Simferopol (Ucraina) atribuită, la fel ca în cazul nostru, fie lui Alexandru I sau Iliaș I[19]. Totuși, în comparație cu specimenul de la Vaslui, aversul jumătății de groș din Crimeea are un grad de stilizare mult mai pronunțat[20]. În această etapă a cercetării nu reținem suficiente elemente convingătoare care să facă din piesa de la *Curtea Domnească* o emisiune imitativă. Print-o astfel de ipoteză am putea exclude alte interpretări plauzibile, precum gravarea eronată a piesei sau chiar apartenența sa la un potențial subtip monetar.

A doua parte a lotului cuprinde trei jumătăți de groș identificate în timpul domniilor (cu asocieri și întreruperi) lui Ștefan al II-lea (**Cat. nr. X.5-7**). Prima monedă ridică unele dificultăți în stabilirea siglelor dispuse de o parte și de alta a scutului (**Cat. nr. X.5**). Dintre acestea, cea aflată la *dextra* și ieșită în afara modului rămâne neclară, în contextul în care moneda anepigrafă a lui Ștefan al II-lea cunoaște o varietate de reprezentări (cruce, roză, coroană, aripă, cheie, spadă etc.) și litere-

[13] ISVORANU 2015: 66.
[14] ISVORANU 2015: 66.
[15] BUTNARIU 2020: 11-13.
[16] BOLDUREANU, DERGACIOVA, NICOLAE 2023: 25, 67, Nr. 101-102.
[17] DELGACIOVA, TELNOV 2013: 204, 208, Nr. 57.
[18] HORDILĂ 1994: 415, Nr. 42.
[19] DERGACIOVA, BOJKO-GAGARIN 2010: 242, Nr. 18; 247, Pl.1.18-18a.
[20] DERGACIOVA, BOJKO-GAGARIN 2010: 247, Pl.1.18-18a.

mărci („H", „P" etc.)[21], inclusiv simboluri tip tamga[22]. În literatură, datarea acestui tip nu cunoaște un consens, fiind propuse atât perioada primei domnii individuale[23], cât și anii de după înlăturarea lui Iliaș[24]. Mult mai clare sunt variantele de groș pe care figurează o cheie pe revers, atât cu sigle alăturate (**Cat. nr. X.7**), cât și fără (**Cat. nr. X.6**), despre care se consideră că au fost bătute la Cetatea Albă sau la Vaslui, în perioada stăpânirii Țării de Jos de către Ștefan al II-lea[25].

Ultima monedă se prezintă tot sub forma unei jumătăți de groș (**Cat. nr. X.8**). Din păcate, piesa se află într-o stare de degradare accentuată, modulul fiind rupt și păstrat fragmentar. Cu excepția aversului, pe care se pot distinge liniile de contur ale unui cap de bour, reversul rămâne complet ilizibil.

Totuși, prezentul lot aduce unele completări și rectificări privind materialul numismatic din perimetrul ansamblului domnesc. Din această perspectivă, putem susține că o parte dintre exemplarele de la Vaslui, determinate în literatură ca emisiuni ale lui Alexandru cel Bun, pot fi atribuite lui Ștefan al II-lea (vezi *infra*, **Cat. B. X – Vaslui**). În ultimii ani, alte două specimene, inițial doar plasate cronologic în prima jumătate a secolului al XV-lea[26], au fost identificate drept emisiuni ale lui Iliaș I și Ștefan al II-lea[27]. Toate aceste îndreptări ne oferă o imagine actualizată asupra efectivelor bănești de la *Curtea Domnească*, al căror emitenți ajung aproape la paritate, când ne referim la raportul dintre piesele lui Alexandru cel Bun și cele ale fiilor săi: 2 ex. *1 1/2 groș* (Alexandru I, **Cat. nr. X.1**)[28], 1 ex. *1 groș* (Alexandru I)[29], 2 ex. *½ groș* (Alexandru I, **Cat. nr. X.2-3**); 1 ex. *½ groș* (Alexandru I sau Iliaș I, **Cat. nr. X.4**); 1 ex. *½ groș* (Iliaș I)[30]; 4 ex. *½ groș* (Ștefan II, **Cat. nr. X.5-7**)[31]; 1 ex. *½ groș* (nedeterminat, **Cat. nr. X.8**). Cu siguranță, începând cu anul 1435, stabilirea reședinței la Vaslui a intensificat producția și dinamica monedelor lui Ștefan al II-lea, fenomen pe deplin reflectat în lumina noilor artefacte monetare .

[21] MBR 1977: 70-71.
[22] PÂRVAN 2002: 205, Nr. 34.
[23] ILIESCU 1970: 30.
[24] BYRNJA, RUSSEV 1999: 192.
[25] DERGACIOVA 2014: 124.
[26] BUTNARIU 2007: 105, Nr. 98-99.
[27] BUTNARIU 2020: 47, Nr. 97-98; BUTNARIU 2025: 412.
[28] BUTNARIU 2007: 105, Nr. 96.
[29] BUTNARIU 2007: 105, Nr. 97.
[30] BUTNARIU 2020: 47, Nr. 97.
[31] BUTNARIU 2020: 47, Nr. 98.

CATALOGUL MONEDELOR[32]

A. TEZAURE

I. Fedeleşeni (com. Strunga, jud. Iaşi)

Datele iniţiale despre tezaur au fost introduse în literatura de specialitate de către N. Gostar. Acesta a fost descoperit pe 27 aprilie 1933, de către Ion Tudosă, din aceeaşi localitate, în timpul aratului, în punctul „Bălănici". Zona respectivă este situată în pantă, la câţiva metri sud de punctul „La Cruce în Fundoaia", unde a fost cercetată o aşezare din sec. I î.Hr. - II d.Hr. Se presupune că monedele ar fi fost îngropate în aşezare, de unde au alunecat pe pantă, risipindu-se, din pricina şuvoaielor apelor de ploaie. Nu se cunoaşte numărul iniţial de monede, iar 20 dintre ele au fost date lui Aristide Luca. Acesta din urmă, împreună cu I. Damian, au făcut cercetări la locul descoperirii şi au mai aflat un exemplar. Ulterior, în aceeaşi locaţie, alte trei persoane - Damian, Chiril şi Pangrat - au mai găsit vreo 40 de piese, împreună cu fragmente dintr-un vas de lut, în care, probabil, fuseseră adăpostite. Monedele erau îngropate la o adâncime de 4 - 45 cm, fiind aşezate „în sul şi învelite într'o ceară albă". După descrierea lui Aristide Luca, acestea „erau din argint" şi „ar fi purtat efigiile următorilor împăraţi: August, Claudius, Vespasian, Titus (o singură piesă), Domiţian, Nerva (două piese), Traian (douăsprezece monete), Hadrian, Antoninus Pius şi Marcus Aurelius". În acelaşi an, 1933, în colecţia MNA au intrat 25 de monede din acest tezaur, emise de către: „Nero (o singură monetă), Vespasian (patru monete), Traian (cinci monete), Hadrian (trei), Antoninus Pius (şase), Marcus Aurelius şi familia (cinci), Crispina (una)". În 1949, au fost identificate alte trei piese (două de la Traianus şi una de la Antoninus Pius) din aceeaşi descoperire, aflate în posesia lui Vasile V. Vasiloaia, din Fedeleşeni. Un an mai târziu, colectivul de la Hăbăşeşti a mai obţinut doi denari, de la Ion Tudosă (1 ex. Antoninus Pius) şi de la un alt locuitor din Fedeleşeni (1 ex. neidentificat)[33].

Ulterior, B. Mitrea, în *Cronica* sa, a făcut câteva precizări despre lotul de 25 de monede ajunse, în 1933, la MNA. Se oferă o identificare diferită, pe împăraţi, a lor: Nero (1), Vespasianus (4), Traianus (5), Hadrianus (3), Antoninus Pius (10), Marcus Aurelius (1), Commodus (1). Din păcate, în nota de inventar însoţitoare (inv. nr. 265), apare ca loc de descoperire doar localitatea Strunga[34].

În anul 2007, M. Tudorică a publicat, detaliat, 27 de monede din tezaur şi a adus informaţii importante, referitoare la istoricul şi compoziţia acestuia. Lotul respectiv este constituit din cele 25 de piese, predate în anul 1933, către MNA şi păstrate, actualmente, în colecţia IAVP şi cei doi denari, care au ajuns în aceeaşi instituţie (inv. nr. 261), prin intermediul lui Vl. Dumitrescu, conducătorul săpăturii de la Hăbăşeşti. Ei ar fi fost aflaţi în perioada 1936-1938. De asemenea, se confirmă faptul că aceste ultime două piese, alături de cele trei văzute la Vasile V. Vasiloaia, îşi au originea în tezaur[35].

---

[32] Sunt folosite următoarele abrevieri pentru metale (AV – aur; AR – argint; AE – bronz; Bi – bilon), date metrologice (g - grame, mm - milimetri, h - ax [ora]), stare de conservare (f.b.c. – foarte bine conservată; b.c. – bine conservată; s.c. – slab conservată; f.s.c. – foarte slab conservată) descriere (av. – avers; rv. – revers; *t.p.q. – terminus post quem*), identificare a monedelor (var. - variantă); contexte arheologice (Sect. – sector; S. – secţiune) şi instituţii (CMNMI – Complexul Muzeal Naţional „Moldova", Iaşi; IAI – Institutul de Arheologie, Iaşi; IAVP – Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", Bucureşti; MNA – Muzeul Naţional de Antichităţi, Bucureşti). În cazul monedelor antice au fost înregistrate doar legendele, descrierea tipurilor monetare regăsindu-se în cataloagele de specialitate. În descrierea pieselor medievale, orientarea mobilelor iconografice s-a realizat după uzanţele heraldice. Mulţumim doamnei dr. Lilia Dergaciova (Universitatea din Viena, Austria) pentru observaţiile oferite în determinarea unei piese (**Cat. nr. X.5**).

[33] GOSTAR 1954: 576-577.

[34] MITREA 1972: 372, Nr. 85.

[35] TUDORICĂ 2007: 135-143.

Probabil, datorită istoricului destul de complicat și fragmentat al depozitului de la Fedeleșeni, în lucrările de specialitate, relevante, au apărut și s-au perpetuat o serie de greșeli. Cea mai importantă dintre ele a avut ca punct de plecare însemnările din *Cronica* lui B. Mitrea, referitoare la localizarea eronată a descoperirii la Strunga. Din această localitate învecinată (care este și comuna de reședință a satului Fedeleșeni) se mai cunosc alte două tezaure monetare, ceea ce a sporit confuzia. Primul dintre ele a fost aflat în anul 1925, probabil în punctul „La Hârtoape" și conținea cca. 350 de monede, adăpostite într-o amforă, din care s-au păstrat doar zece (*t.p.q.* Marcus Aurelius)[36]. Cel de-al doilea constă într-un lot de 12 denari (*t.p.q.* Hadrianus), posibil găsiți la Strunga, care, în anul 1970, se aflau în colecția Liceului Pedagogic din Iași[37]. În acest context, cele 25 de monede de la Fedeleșeni au fost considerate ca reprezentând un tezaur de sine stătător, găsit în anul 1933, la Strunga („Strunga II" sau „Strunga 1933")[38]. Există și opinii care au atribuit piesele respective chiar primului depozit, din 1925, din această localitate[39].

Datorită manierei în care au fost recuperate monedele, există incertitudini și cu privire la compoziția și structura cronologică a tezaurului de la Fedeleșeni. Bazându-se exclusiv pe relatarea lui N. Gostar, V. Mihailescu-Bîrliba a numărat 46 de denari, din care unul nu a putut fi identificat[40]. Publicând lotul din colecția MNA/IAVP, M. Tudorică a recunoscut 45 de piese, una dintre ele, de la Severus Alexander, fiind considerată o contaminare ulterioară a depozitului[41]. Calculele ambilor autori se bazează, într-o bună măsură, pe identificările locuitorului Aristide Luca, care credem că trebuie privite cu circumspecție. Relatarea acestuia include emisiuni de la „August, Claudius", a căror prezență în tezaurele de denari imperiali din Moldova ar constitui un fapt excepțional[42]. De altfel, stabilirea, cu acuratețe, a identității unor monede romane, destul de uzate („șterse și tocite"), acoperite cu produși de coroziune („înverzite") și pământ, este un proces extrem de dificil chiar și pentru specialiștii cu experiență îndelungată. Totodată, nu avem niciun indiciu cu privire la sursa celor 25 de piese care au intrat, în 1933, în colecția MNA. Este posibil ca printre ele să se regăsească și unele dintre emisiunile „descifrate" de către Aristide Luca.

Rămânând în aceste limite ale precauției, considerăm că tezaurului de la Fedeleșeni îi pot fi atribuite, cu oarecare certitudine, doar 29 de monede, respectiv: lotul de 25 de denari, achiziționați în 1933 (IAVP, inv. nr. 265), exemplarul de la Ion Tudosă, descoperit între 1936-1938 și adus la IAVP, în 1950, de către Vl. Dumitrescu (IAVP, inv. nr. 261) și, eventual, cele trei piese, văzute în 1949, la locuitorul Vasile V. Vasiloaia, după care s-ar păstra un decalc în colecția Institutului[43].

Bibl.: GOSTAR 1954: 576-577; MITREA 1956: 161-162, Fig. 1, Nr. 16; 167; MITREA 1957: 231, Fig. 1, Nr. 7; MITREA 1972: 372, Nr. 85; MITREA, MIHAILESCU-BÎRLIBA 2000-

[36] GOSTAR 1954: 585; SIMACHE 1956: 121; CHRE 16271.

[37] SANIE 1983-1984: 152, Nr. b; CHRE 16268. Nu excludem posibilitatea ca acest grup de monede să fie legat de tezaurul descoperit în 1925.

[38] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 284, Nr. 239; DEPEYROT, MOISIL 2008: 191, Nr. 123; MUNTEANU 2017: 928, Fig. 1e, Nr. 99; MUNTEANU, HONCU 2020: 346, nota 5; DYMOWSKI *et al.* 2020: 226-227, Nr. 327; CHRE 16270.

[39] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 284, Nr. 239; CHIRICA, TANASACHI 1985: 383, Nr. LXXI.9.G - H; DEPEYROT, MOISIL 2008: 191, Nr. 123; CHRE 16317.

[40] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 264, Nr. 98; aceeași structură cronologică, preluată de: DEPEYROT, MOISIL 2008: 161, Nr. 103; CHRE 16317.

[41] TUDORICĂ 2007: 139-140.

[42] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 107-108.

[43] TUDORICĂ 2007: 135, 141, nota 6.

2001: 204; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970: 308, 321, Nr. 54; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 87, 89, Tab. XV; 243, 264, Nr. 98; 284, Nr. 239; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1981-1982: 162, nota 12; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1998: 136; BICHIR 1973: 149; Pl. II, Nr. 16; BICHIR 1976: 139; Harta 2, Nr. 16; SANIE 1981: 196, Nr. 19 şi 23; IONIȚĂ 1982: 75, Fig. 22, Nr. 3; TĂRNĂUCEANU 1983-1984: 227; SANIE 1983-1984: 149; CHIRICA, TANASACHI 1985: 383, Nr. LXXI.9.H.; IGNAT 1986-1987: 104, 107, 110, Nr. 10; ZAHARIA 1996: 129; TUDORICĂ 2007: 135-143; DEPEYROT, MOISIL 2008: 161, Nr. 103; MUNTEANU 2017: 928, Fig. 1e, Nr. 81; MUNTEANU, HONCU 2020: 346, nota 5; MUNTEANU, POPUȘOI 2014: 13; MUNTEANU, HONCU, APARASCHIVEI 2021: 140; DYMOWSKI *et al.* 2020: 220-221, Nr. 267; CHRE 16317.

Nero

1. 63-68 (RIC I^2: 148, Nr. 53) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 1)

Vespasianus

2. **-3**. 69-71 (RIC II: 16, Nr. 10) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 2-3)
4. 72-73 (RIC II: 20, Nr. 52) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 4)
5. 73 (RIC II: 22, Nr. 67) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 5)

Traianus

6. 103-111 (RIC II: 252, Nr. 118 var.) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 6)
7. 114-117 (RIC II: 268, Nr. 334) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 10)
8. **-9.** 114-117 (RIC II: 268, Nr. 337) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 7-8)
10. 114-117 (RIC II: 268, Nr. 349) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 9)
11. **-12**. 98-117 (în posesia lui Vasile V. Vasiloaia; GOSTAR 1954: 576)

Hadrianus

13. 119-122 (RIC II: 351, Nr. 94) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 11)
14. 125-128 (RIC II: 361, Nr. 183) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 12)
15. 134-138 (RIC II: 367, Nr. 230) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 13)

Antoninus Pius

16. 138 (RIC III: 26, Nr. 11) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 14)
17. 140-144 (RIC III: 37, Nr. 100) (de la Ion Tudosă/lot IAVP, inv. 261; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 15)
18. 151-152 (RIC III: 51, Nr. 204) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 16)
19. 153-154 (RIC III: 54, Nr. 232) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 17)
20. 155-156 (RIC III: 56, Nr. 251) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 136, Nr. 18)
21. 157-158 (RIC III: 59, Nr. 274) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 19)
22. 157-158 (RIC III: 59, Nr. 276) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 20)
23. 138-161 (în posesia lui Vasile V. Vasiloaia; GOSTAR 1954: 576)

Antoninus Pius: Diva Faustina I

24. 141-161 (RIC III: 72, Nr. 373) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 21)
25. 141-161 (RIC III: 73, Nr. 384) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 22)

Antoninus Pius: Marcus Aurelius

26. 157-158 (RIC III: 89, Nr. 475) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 23)

Antoninus Pius: Faustina II

27. 147-161 (RIC III: 93, Nr. 502) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 24)

Marcus Aurelius
Marcus Aurelius: Diva Faustina II

28. 176-180 (RIC III: 273, Nr. 744) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 25)

Commodus
Commodus: Crispina

29. 180-183 (RIC III: 399, Nr. 273) (lot IAVP, inv. 265; TUDORICĂ 2007: 139, Nr. 26).

B. DESCOPERIRI IZOLATE

***II. Boureni (com. Balş, jud. Iaşi)* (Pl. II.II.1)**

Moneda a fost aflată în anul 1963, de către N. Baltag, pe teritoriul satului Boureni, care, în perioada respectivă, era o comună suburbană a oraşului Târgu Frumos. Din păcate, lipsesc orice fel de informaţii cu privire la condiţiile descoperirii ei. În literatura de specialitate, piesa a fost identificată greşit. Iniţial, Ş. Sanie a publicat-o folosind lucrarea generală a lui Sabatier[44]. Ulterior, V. M. Butnariu a datat-o eronat, între anii 383-388, pe baza catalogului RIC[45]. Suntem tentaţi să credem că specialistul ieşean nu a studiat personal piesa, ci doar a folosit ilustraţia indicată de către Ş. Sanie din lucrarea lui Sabatier.

Bibl.: SANIE 1983-1984: 148, 150, Fig. 1.5; CHIRICA, TANASACHI 1985: 421, Nr. LXXIX.13.B; BUTNARIU 1991: 87, Nr. 3; LĂZĂRESCU 2014: 226, Nr. 41.

1. AV; 3,999 g; 19 mm; 6 h; f.b.c;
Av. D N ARCADI - VS P F AVG
Rv. CONCOR - DIA AVGGGΘ // CONOB (în exergă)
Imperiul Roman, Arcadius, Constantinopol, officina 2, *solidus*, 19 ianuarie - 25 august 383 (RIC IX: 223, nN. 45(e)) sau ianuarie 383 (DEPEYROT 1996: 239, Nr. 34/2) (IAI, nr. inv. 323.340).

III. Fedeleşeni (com. Strunga, jud. Iaşi)

La suprafaţa aşezării „geto-dacice" din punctul „La Cruce în Fundoaie" (panta dinspre est), locuitorul Iordache Maxim, din Brătuleşti, a descoperit o monedă romană, în anul 1951, într-un fost amplasament de tun. În urma propriilor investigaţii, realizate la faţa locului, N. Gostar considera că piesa nu aparţine de tezaurul aflat în anul 1933, în punctul „Bălănici". Identificarea adecvată a piesei s-a realizat, exclusiv, pe baza descrierii profesorului ieşean[46].

Bibl.: GOSTAR 1954: 575; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 264, Nr. 99; SANIE 1983-1984: 148; CHIRICA, TANASACHI 1985: 383, Nr. LXXI.9.I.

1. AR; 3,95 g; 18 mm;
Av. ANTONINVS AVG PIVS P P TR P XXII

[44] SANIE 1983-1984: 148 (SABATIER 1862: 103, Nr. 16, Pl. IV.1).
[45] BUTNARIU 1991: 87, Nr. 3 (RIC IX: 230, Nr. 67(c)).
[46] GOSTAR 1954: 575.

Rv. TEMPLVM DIV AVG REST // COS IIII (în exergă)
Imperiul Roman, Antoninus Pius, Roma, *denarius*, anii 158-159 (RIC III: 60, Nr. 290(a); BMC IV: 140, Nr. 939).

IV. Holboca (com. Holboca, jud. Iași)

Piesa a fost descoperită, întâmplător, pe teritoriul localității în anul 1971. Deși a fost menționată în diverse publicații, nu există o ilustrație a ei. Identificarea s-a realizat, exclusiv, pe baza descrierii lui B. Mitrea, în care s-a strecurat o eroare la legenda de avers. De asemenea, trimiterea la lucrarea lui Sabatier este eronată[47]. Ulterior, referința a fost corectată, dar catalogul rămâne unul foarte general[48].

Bibl.: MITREA 1972: 370, Nr. 70; MITREA 1973: 412, Nr. 61; PREDA 1975: 469; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 268, Nr. 128; SANIE 1983-1984: 148; CHIRICA, TANASACHI 1984: 176, Nr. XXXV.8.C; MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988: 315, Nr. 26; BUTNARIU 1991: 88, Nr. 21; LĂZĂRESCU 2014: 226, Nr. 46.

1. AV; 4,25 g; 22 mm; 6 h; f.b.c;
Av. D N THEODOSI - VS P F AVG
Rv. IMP XXXXII COS - XVII P P // COMOB (în exergă)
Imperiul Roman, Theodosius II, Constantinopol, *solidus*, anii 441-450 (RIC X: 263, Nr. 321) sau anii 443-450 (DEPEYROT 1996: 255, Nr. 84/1) (CMNMI, nr. inv. 3482).

V. Iași (jud. Iași)

V.A. Mănăstirea „Cetățuia"

În anul 1905, viticultorul Aigouin a descoperit, în vecinătatea porții mănăstirii, două monede din bronz, pe care le-a donat Muzeului de Antichități, în 1920. Despre una dintre monede se cunoaște doar faptul că era „barbară", iar urma ei s-a pierdut în colecția muzeului. În schimb, pentru cea de-a doua, D. Tudor a prezentat detaliat doar înscrisurile, făcând și trimitere la catalogul lui Cohen[49]. Credem că trebuie să se ia în considerare doar descrierea profesorului care, la vremea respectivă, preda la Universitatea din Iași, pe baza căreia piesa provine din monetăria de la Cizic. În schimb, referința la Cohen, este, cel mai probabil, eronată, trimițând către atelierele de la Siscia.

Bibl.: TUDOR 1951: 588, Nr. IV/1; ZAHARIA, PETRESCU-DIMBOVIȚA, ZAHARIA 1956: 8; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970: 322, Nr. 50; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 268, Nr. 129; SANIE 1983-1984: 148.

1. AE;
Av. IMP C M AVR PROBVS P F AVG
Rv. VIRTVS PROBI AVG; P//XXIMC (în exergă)
Imperiul Roman, Probus, Cyzicus, officina 6, *antoninianus*, anii 276-282 (RIC V/II: 118, Nr. 913).

V.B. Strada „Anastasie Panu" nr. 31 (Pl. II.V.B.2)

În cursul investigațiilor arheologice realizate de către N. N. Pușcașu și V. M. Pușcașu, în anul 1977, pe terenul pe care s-a construit hotelul „Moldova", a fost aflată o monedă romană. Ea a fost descoperită în secțiunea IA, caseta 11, la adâncimea de - 1,61 m și provine, probabil, dintr-un nivel

[47] MITREA 1972: 370, Nr. 70 (SABATIER 1862: 114-115, Nr. 5, Pl. V.1; lipsește steluța din câmpul stâng, de pe reversul monedei).

[48] MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988: 315, Nr. 26 (SABATIER 1862: 115, Nr. 6).

[49] TUDOR 1951: 588, Nr. IV/1 (COHEN^2 VI: 936 = RIC V/II: 106, Nr. 821, Siscia).

de locuire antic. Din interiorul acestuia a fost recoltată „ceramica din pastă fină și zgrunțuroasă, lucrată la roată, între care se remarcă un fragment de amforă romană, din pastă cu nisip, de culoare roz-gălbuie, cu muchie longitudinală în relief”[50]. Piesa monetară a fost identificată incert (RIC III: 229-230, Nr. 207 sau 222)[51]. Am reușit să stabilim identitatea ei, însoțită de ilustrație și de informațiile referitoare la contextul arheologic.

Bibl.: CHIRICA, TANASACHI 1984: 188-191, Nr. XXXVIII.13; BUTNARIU 2001: 142, Nr. 8C/586.

2. AR; 2,34 g; 15x17 mm; 12 h; f.s.c.; bătută descentrat pe rv.;
Av. [M ANTON]INVS AV[G] - TR P XX[IIII]
Rv. [SALVT]I - AVG COS III
Imperiul Roman, Marcus Aurelius, Roma, *denarius*, decembrie 169 - decembrie 170 (RIC III: 230, Nr. 222) sau 1 ianuarie - aprilie 170 (MIR 18: 119, nr. 195-4/30) (CMNM inv. 8C/AR/16 (15650)).

V.C. Strada „Iarmaroc” nr. 19

În anul 1923, un copil, Negruș, elev în clasa a III-a la Gimnaziul „Alexandru cel Bun”, a descoperit moneda din bronz, la -1,5 m adâncime în lut. Explicația neverosimilă a celui care a publicat-o, V. Bude, e aceea că piesa ar fost adusă de grecii veniți din zona orientală, care s-au stabilit la poalele „Cetățuiei”, în cartierul „Socola”, în preajma viilor și în jurul unui iaz secat[52]. Pe baza descrierii, destul de detaliate, a profesorului ieșean, V. Mihailescu-Bîrliba a datat emisiunea în secolul al IV-lea[53], încadrare cronologică pe care o considerăm eronată. Redăm identificarea corectă a monedei, păstrând în paranteze, descrierea lui V. Bude.

Bibl.: BUDE 1925: 41, Nr. 7; MITREA 1940: 5; ZAHARIA, PETRESCU-DIMBOVIȚA, ZAHARIA 1956: 8-9; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970: 322, Nr. 50; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 268, Nr. 131; SANIE 1983-1984: 148.

3. AE; 18 mm;
Av. ΚΛΑΖΟΜΕΝΗ; Bustul drapat al lui Tyche, spre dreapta, purtând corona muralis [„cap de bărbat cu coroană radiată (care nu samănă cu a împăraților romani)”]
Rv. ΚΛΑΖΟΜ[ΕΝΙΩΝ]; Anaxagoras, în picioare, spre dreapta, ținând mâna dreaptă în șold, iar în cea stângă, întinsă, ținând un glob („figură femeiască, în picioare, cu un glob în mâna stângă, iar cu dreapta răzimată în șold”)
Imperiul Roman, Asia, Conventul de la Smyrna, Ionia, Clazomenae, anii 218-238 [RPC VI 30792 (temporary) - https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/30792) sau perioada imperială (SNG Cop. Ionia, 113)].

V.D. Strada „Lascăr Catargi” (Pl. II.V.D.4)

În nota de inventar păstrată în colecția IAI, redactată de către N. Zaharia, se menționează că moneda a fost descoperită în anul 1968, de către doamna Ursu, de la Muzeul de Etnografie, într-o săpătură ocazională din fața casei, pe un loc rezervat unei foste florării, pe strada Karl Marx (actualmente, Lascăr Catargi).

Bibl.: inedită.

---

[50] CHIRICA, TANASACHI 1984: 188. Descrierea recipientului se potrivește cu amforele sud-pontice, fără a se putea realiza o identificare mai precisă (informație M. Mocanu, Tulcea).

[51] BUTNARIU 2001: 142, Nr. 8C/586.

[52] BUDE 1925: 41, Nr. 7.

[53] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970: 322, Nr. 50; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 268, Nr. 131.

4. AR; 3,149 g; 17x18 mm; 6 h; b.c.; bătută descentrat pe av.;
Av. HADRIANVS - AVG COS III P P
Rv. SALVS - AVG
Imperiul Roman, Hadrianus, Roma, *denarius*, anul 137 - iulie 138 (RIC II/3: 230, Nr. 2346) (IAI, nr. inv. 324.353).

V.E. Teritoriul orașului (Pl. II.V.E.5)

Moneda se află în colecția numismatică a Institutului de Arheologie din Iași, singura mențiune păstrată fiind aceea că a fost descoperită în oraș, înainte de anul 1989.

Bibl.: inedită.

5. AR; 3,110 g; 17x19 mm; 6 h; s.c.; bătută descentrat pe av. și pe rv.;
Av. [HADRI]ANVS - AVGVSTVS
Rv. COS III
Imperiul Roman, Hadrianus, Roma, *denarius*, anii 125 - 126/7 (RIC II/3: 129, Nr. 801) (IAI, nr. inv. 324.307).

VI. Mirosloveşti (com. Holboca, jud. Iaşi)

Piesa a fost descoperită în anul 1965, într-o grădină din localitate, în timpul prășitului. În publicația inițială, ea a fost descrisă detaliat, fiind ilustrată și identificată cu ajutorul cataloagelor generale ale lui Sabatier și Ratto[54]. În momentul când a fost reluată, de către V. M. Butnariu, trimiterea la Catalogul RIC s-a realizat în mod eronat, greșindu-se, astfel, și încadrarea ei cronologică[55].

Bibl.: PETOLESCU 1974: 282, Nr. 13, Fig. 13; BUTNARIU 1991: 88, Nr. 27a; LĂZĂRESCU 2014: 226, Nr. 43.

1. AV; 4,40 g; 20,5 mm;
Av. D N ARCADI - VS P F AVG
Rv. CONCORDI - A AVGGGGE // CONOB (în exergă)
Imperiul Roman, Arcadius, Constantinopol, officina 1, *solidus*, 19 ianuarie - 25 august 383 (RIC IX: 224, Nr. 46(f)) sau anii 383 - 385 (DEPEYROT 1996: 240, Nr. 38/6) (MNIR, nr. inv. 22650).

VII. Mogoşeşti (com. Mogoşeşti, jud. Iaşi)

În anii ’70 ai secolului trecut, B. Mitrea publica o monedă de la Hadrianus, care a fost aflată în 1969, la Mogoșești. Știrea provenea de la profesorul E. Marcu sau preotul C. Marcu din localitate, iar identitatea piesei a fost stabilită de către istoricul N. Gostar[56]. Deși există inconsistențe în relatarea lui B. Mitrea, cu privire la sursa informației, localizarea descoperirii este destul de explicită, fiind confirmată și de hartă[57]. Este vorba despre satul Mogoșești, din comuna cu același nume, situată în partea de sud a județului. Dar în lucrarea lui V. Mihailescu-Bîrliba s-a realizat o confuzie, moneda fiind atribuită localității Mogoșești, din comuna Mogoșești-Siret[58], din vestul județului. Ulterior, eroarea a fost preluată și amplificată în literatura de specialitate. Astfel, autorii repertoriului

[54] PETOLESCU 1974: 282, Nr. 13 (SABATIER 1862: 103, Nr. 15, Pl. III.13; RATTO 1959: Nr. 1). În text se menționează că bustul este „diademat (cu rozete)”, descrierea fiind infirmată de ilustrație.

[55] BUTNARIU 1991: 88, Nr. 27a (RIC IX: 230, Nr. 67(d), anii 383-388).

[56] MITREA 1972: 371, Nr. 77 (STRACK II 1933: Nr. 111) (profesorul E. Marcu); MITREA 1978: 366, Nr. 58 (preotul C. Marcu).

[57] MITREA 1972: 374, Fig. 1.

[58] MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 271, Nr. 153.

arheologic al județului corelează piesa respectivă cu numeroasele descoperiri monetare romane de la Muncelu de Sus, din comuna Mogoșești-Siret[59].

Bibl.: MITREA 1972: 371, Nr. 77; MITREA 1978: 366, Nr. 58; BICHIR 1973: 131, Nr. 29; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 271, Nr. 153; SANIE 1981: 196, Nr. 26; SANIE 1983-1984: 149; CHIRICA, TANASACHI 1984: 247, Nr. XLVIII.5.C; 250, Nr. XLIX.4.A.

1. Imperiul Roman, Hadrianus, Roma, *denarius*, anul 119 - c. mijlocul anului 120 (RIC II/3: 91, Nr. 220-222).

***VIII. Pașcani (jud. Iași)* (Pl. II.VIII.1)**

În anul 2014, în urma unei periegheze arheologice realizate în partea de nord a sitului „La Fântânele", din cartierul Gâștești, a fost descoperită o monedă romană. În punctul respectiv au fost identificate artefacte neolitice (Cucuteni A și B), fragmente ceramice aparținând Hallstatt-ului târziu, începutului Epocii Migrațiilor și perioadei imediat posterioare secolului al IV-lea[60]. Se poate ca moneda să provină dintr-o așezare a culturii „Sântana de Mureș - Cerneahov".

Bibl.: inedită; mulțumim domnului D. Aparaschivei (Iași) pentru informații și fotografii ale piesei.

1. AR; 20 mm; s.c.; bătută descentrat pe av.;
Av. [L AEL] AVREL CO - [M]M [AVG P F]EL
Rv. P M TR P XVII IMP VIII COS VII P P
Imperiul Roman, Commodus, Roma, *denarius*, anul 192 (RIC III: 393, Nr. 236) sau 1 ianuarie - iulie 192 (MIR 18: 167, Nr. 843-4/30) (Muzeul Municipal Pașcani).

IX. Zagavia (com. Scobinți, jud. Iași)

În colecția A. Scarlat, din Hârlău, în anul 1988, se afla o monedă romană, al cărei emitent a fost identificat eronat, cel mai probabil, din neatenție. Nu am avut ocazia de a consulta direct piesa, dar, pe baza trimiterii la determinatorul de specialitate, credem că se poate stabili identitatea corectă a acesteia.

Bibl.: MIHAILESCU-BÎRLIBA; BUTNARIU 1988: 316, Nr. 50; POENARU BORDEA, MITREA 1990: 307, Nr. 114.

1. Imperiul Roman, Domitianus, Roma, *denarius*, anul 87 (RIC II: 166, Nr. 102, emisiunea a 2-a).

***X. Vaslui (jud. Vaslui)* (Pl. III.X.1-8)**

Colecția Institutului de Arheologie din Iași cuprinde opt monede moldovenești descoperite cu prilejul investigațiilor arheologice din secolul trecut de la *Curtea Domnească* din Vaslui. Puținele informații păstrate până astăzi despre contextul arheologic ne-au parvenit de pe înscrisurile consemnate pe plicurile în care au fost depozitate specimenele. Astfel, o singură monedă, recuperată în anul 1964, nu este însoțită de locul precis al descoperirii (**Cat. nr. X.1**). Restul exemplarelor sunt înregistrate cu litera „A" și anul 1958, alături de notații în cifre romane și arabe, cât și adâncimile la care au fost interceptate piesele (**Cat. nr. X.2-8**). Pe baza unui alt lot monetar publicat în urmă cu aproape 20 de ani, însoțit de o hartă a sectoarelor cercetate din 1958 și până în 2003, aflăm că punctul „A" reprezintă perimetrul de *Lângă stadionul municipal*[61]. Cercetările de salvare din această zonă s-au derulat pe parcursul anilor 1958-1959 și au debutat cu ocazia lucrărilor de edificare a

[59] CHIRICA, TANASACHI 1984: 250, Nr. XLIX.4.A.

[60] ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 301, Nr. 279; CHIRICA, TANASACHI 1985: 299, Nr. LIV.1.E.

[61] BUTNARIU 2007: 99-100; BUTNARIU 2020: 32.

stadionului[62]. Acestea au constat în trasarea mai multor secțiuni, la est de biserica *Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul*[63]. Pe baza rezultatelor publicate aflăm că, începând cu reluarea săpăturile sistematice în 1976, numerotarea secțiunilor o continuă pe cea de la sfârșitul anilor '50[64]. Putem deduce că anterior primei secțiuni din vara anului 1976, denumită „A.IX"[65], în campania din 1959-1958 au fost deschide și investigate opt unități de cercetare, de unde provin șapte dintre monedele noastre. O altă publicație confirmă supoziția noastră și chiar detaliază rezultatele cercetărilor de salvare de la mijlocul secolului trecut[66].

Astfel, cunoaștem că în secțiunea A.I, unde a fost identificată o locuință din lut distrusă prin incendiere (L.2), au fost descoperite „două monede de aramă anepigrafe de la Alexandru cel Bun"[67]. Ne întrebăm dacă nu cumva cele două piese invocate în text pot fi chiar singurele două exemplare ale lotul nostru, având aceeași origine consemnată. Într-adevăr, prima dintre acestea a fost atribuită corect lui Alexandru I (**Cat. nr. X.3**)[68]. În schimb elemente iconografice de pe cea de a doua piesă sunt mult mai apropiate de seriile monetare bătute sub Ștefan al II-lea (**Cat. nr. X.5**). Chiar autorii articolului, în care sunt menționate monedele, nu exclud o datare mai extinsă a locuinței, inclusiv în timpul urmașilor lui Alexandru[69]. În plus, în cuprinsul acelorași rânduri, se face mențiunea că monedele au fost descoperite în resturile de umplutură care acopereau arsura[70]. Din moment ce locuința era un bordei cu paiantă căptușit cu lut[71], este foarte posibil ca „umplutura", la care se face referire și care a fost localizată deasupra arsurii, să reprezinte pereții din chirpici prăbușiți în timpul incendierii. În plus, adâncimea la care au fost recuperate exemplarele este foarte apropiată, de -1,20 m (**Cat. nr. X.3**) și -1,30 m (**Cat. nr. X.5**) și poate reprezenta un indiciu suplimentar. În acest fel, putem traduce prezența celor două monede, de la Alexandru I și Ștefan al II-lea, în două moduri: fie ambele se aflau în circulație la momentul ridicării locuinței, fie bordeiul a cunoscut mai mult etape de funcționare, inclusiv posibile refaceri. Cu atât mai mult cu cât acesta era prevăzut și cu o cameră subterană, probabil un subsol sau o pivniță[72]. În plus, singura mențiune pe care o avem despre materialul arheologic recuperat din umplutura unei „pivnițe", cel mai probabil chiar a celei din locuința L.2, este despre o emisiune similară de jumătate de groș, bătută în timpul lui Ștefan al II-lea (**Cat. nr. X.7**). Restul monedelor se concentrează în același perimetru, la limita de nord – nord-vest a sectorului A, cercetată prin secțiunile A.II (**Cat. nr. X.2**) sau A.III (**Cat. nr. X.4, 8**) și converg cu urmele de locuire datate în secolul al XV-lea[73]. Deosebit de interesantă este referința autorilor privind o monedă de aramă de la Alexandru cel Bun, descoperită în umplutura unuia dintre cele două cuptoare de ars piatra pentru var, din suprafețele A.IV și A.IV.b[74]. Nici în acest caz nu credem că avem de a face cu o coincidență între singura piesă din

[62] ANDRONIC *et al.* 1979: 101.
[63] BUTNARIU 2020: 12.
[64] ANDRONIC *et al.* 1979: 117, nota 2.
[65] ANDRONIC *et al.* 1979: 102.
[66] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 89, 90, Fig.1.
[67] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 95.
[68] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 95, nota 1.
[69] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 97.
[70] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 97.
[71] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 95.
[72] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 95.
[73] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 90, Fig.1.
[74] ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962: 97.

lotul nostru, care provine din secțiunea A.IV (**Cat. nr. X.6**) și emisiunea menționată în literatură. Totuși, găsim de cuviință îndreptarea emitentului stabilit la prima identificare, care nu poate fi Alexandru I, ci același fiu al său, Ștefan al II-lea.

1. Bi; 1,35 g; 21 mm; 3 h; s.c.; bătută descentrat pe avers; ruptă la margine;
Av. ✠MONEALEXANDRI Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la dreapta se află o roză cu cinci globule punctiforme, iar la stânga, o semilună;
Rv. ✠WDMOLDAVIENSIS Scut despicat: în primul cartier se află trei fascii, iar cel de-al doilea cartier conține șase flori de crin (dispuse 1/2/2/1); deasupra scutului se află un un cap de bour, văzut din față, iar de o parte și de alta a scutului apare, posibil, o roză (✿);
Principatul Moldovei, Alexandru I, Suceava, *1½ groș*, anii 1400-1432 (MBR 1977: *dublu groș*, tipul IV, 61, Nr. 405 var.) sau anii 1415-1430 (ILIESCU 1970: 28; ȘTIRBU 1981-1982: tipul IV, 316-317, 331, Nr. 23 var.) sau anii 1415-1425 (ILIESCU 2000: faza III, emisiunea V, 80-81, Nr. 10 var.);
Passim; 1964; IAI nr. inv. 323690/1.

2. AE; 0,30 g; 11,5x10 mm; 11 h; s.c.; bătută descentrat pe avers și revers; tăiată la margine;
Av. Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la dreapta se află o roză cu cinci globule punctiforme, iar la stânga, o semilună; în centru, o globulă;
Rv. Scut despicat: în primul cartier se află trei fascii, iar cel de-al doilea cartier conține trei flori de crin (dispuse 1/1/1); în centru o globulă și deasupra scutului o roză (✿);
Principatul Moldovei, Alexandru I, Suceava, *½ groș*, anii 1400-1432 (MBR 1977: tipul III, 61, Nr. 387 var.) sau anii 1409-1425/1430 (DERGACIOVA 2014-2017: 102, Nr. 9-12);
Sect. A; S. II-6$_{(-\,2{,}60\,\mathrm{m})}$; 1958; IAI nr. inv. 323690/5.

3. AE; 0,28 g; 13x11,5 mm; 6 h; f.s.c.; bătută descentrat pe avers și revers; ruptă la margine;
Av. Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la dreapta se află o roză cu cinci globule (parțial vizibilă), iar la stânga, o semilună; în centru, o globulă;
Rv. Scut despicat: în primul cartier se află trei fascii, iar cel de-al doilea cartier conține șapte flori de crin (dispuse 2/2/2/1); deasupra scutului, posibil o roză (✿); fără alte sigle vizibile de o parte și de alta a scutului;
Principatul Moldovei, Alexandru I, Suceava, *½ groș*, anii 1400-1432 (MBR 1977: tipul V, 63, Nr. 425) sau anii 1409-1425/1430 (DERGACIOVA 2014-2017: 102, Nr. 13-22);
Sect. A; S. I$_{(-\,1{,}20\,\mathrm{m})}$; 1958; IAI nr. inv. 323690/2.

4. AE; 0,48 g; 14,5x12,5 mm; 3 h; s.c.;
Av. Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; semiluna și roza ilizibile; în centru, o globulă;
Rv. Scut despicat: în primul cartier se află șase flori de crin (dispuse 2/2/2), iar cel de-al doilea cartier conține trei fascii; deasupra scutului, o coroană (♕), parțial vizibilă; alte sigle nu sunt vizibile de o parte și de alta a scutului;
Principatul Moldovei, Alexandru I sau Iliaș I, *½ groș*, anii cca 1431-1432 (DERGACIOVA, BOJKO-GAGARIN 2010: *imitație*, 242, Nr. 18);
Sect. A; S. III$_{(-\,2{,}20\,\mathrm{m})}$; 1958; IAI nr. inv. 323690/4.

5. Bi; 0,55 g; 14x13 mm; 12 h; s.c.; bătută descentrat pe avers și revers;
Av. Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la dreapta se află o roză cu cinci globule, iar la stânga, o semilună;
Rv. Scut despicat: în primul cartier se află trei fascii, iar cel de-al doilea cartier conține șase flori de crin (?) parțial vizibile; deasupra scutului, o roză (✿); la dreapta scutului, o siglă ilizibilă (И ?); la stânga scutului, sigla Я/Ч;
Principatul Moldovei, Ștefan II, *½ groș*, Vaslui (?), anii 1433-1435 (ILIESCU 1970: tipul I, 30) sau anii 1442-1447 (BYRNJA, RUSSEV 1999: 192) sau anii 1433-1447 (MBR 1977: tipul VI, 71, Nr. 538 var.);
Sect. A; S. I$_{(-1,30\ m)}$; 1958; IAI nr. inv. 323690/3.

6. AE; 0,55 g; 14x13 mm; 12 h; s.c.; bătută descentrat pe avers și revers; ruptă la margine;
Av. Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la dreapta se află o roză cu cinci globule, iar la stânga, o semilună;
Rv. Scut despicat: în primul cartier se află trei fascii, iar cel de-al doilea cartier conține șase flori de crin, parțial vizibile (dispuse 2/2/2); deasupra scutului, o cruce (✠); la dreapta scutului, o cheie întoarsă (🗝);
Principatul Moldovei, Ștefan II, *½ groș*, Cetatea Albă sau Vaslui, anii 1436/1438-1442 (DERGACIOVA 2014: 124; KARASHEVICH, BOLDUREANU, DERGACIOVA 2017: 122, Nr. 62-63) sau anii 1442-1447 (BYRNJA, RUSSEV 1999: 192);
Sect. A.; S. IV-4e$_{(-2,15\ m)}$; 1958; IAI nr. inv. 323690/6.

7. AE; 0,18 g; 13x11 mm; 16 h; s.c.; ruptă la margine și în interior;
Av. Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la dreapta se află o roză cu cinci globule, iar la stânga, o semilună;
Rv. Scut despicat: în primul cartier se află trei fascii, iar cel de-al doilea cartier conține șase flori de crin, parțial vizibile (dispuse 2/2/2); deasupra scutului, o cruce (✠); la dreapta scutului, o cheie întoarsă (🗝); la stânga scutului, sigla H;
Principatul Moldovei, Ștefan II, *½ groș*, Cetatea Albă sau Vaslui, anii 1438-1442 (DERGACIOVA 2014: 124, Nr. 4) sau anii 1442-1447 (BYRNJA, RUSSEV 1999: 192);
Sect. A; S. III-2g$_{(-1,15\ m)}$ – în umplutura pivniței, deasupra arsurii; 1958; IAI nr. inv. 323690/7.

8. AE; 0,12 g; 11x09 mm; 10 h; f.s.c.; ruptă și desprinsă; puternic corodată; păstrată fragmentar;
Av. Cap de bour, văzut din față, având o stea între coarne; la stânga, o semilună (parțial vizibil);
Rv. Amprenta unui scut despicat (parțial vizibil);
Principatul Moldovei, emitent incert, *½ groș*, anii 1400-1457 (MBR 1977: 65-74, fără nr.);
Sect. A; S. III-2e$_{(-1,40\text{-}50\ m)}$; 1958; IAI nr. inv. 323690/8.

BIBLIOGRAFIE

ANDRONIC *et al.* 1979 — Andronic, Al., Bauman, I., Istrati, M., Maxim-Alaiba, R., Popescu, R., *Șantierul arheologic Vaslui. Principalele rezultate ale săpăturilor din anii 1976-1977*, in: AMM, 1, 101-118.

ANDRONIC, NEAMȚU, BANU 1962 — Andronic Al., Neamțu E., Banu F., *Săpăturile de salvare de la Vaslui*, in: MCA, 8, 89-101.

APARASCHIVEI, HONCU, MUNTEANU 2022 — Aparaschivei, D., Honcu, Șt., Munteanu, L., *A "sarmatian" fibula found in Dobrovăț, Iași county*, in: Boțan, S.-P., Honcu, Șt. (eds.), *In Medias Res Antiquorum. Miscellanea in honorem annos LXV peragentis Professoris Costel Chiriac oblata*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 117-127.

BICHIR 1976 — Bichir, Gh., *Archaeology and History of the Carpi from the Second to the Fourth Century A.D.*, I-II, BAR-SS 16, Oxford.

BICHIR 1973 — Bichir, Gh., *Cultura carpică*, Ed. Academiei R.S.R., București.

BMC IV — *Coins of the Roman Empire in the British Museum*. IV. Mattingly, H., *Antoninus Pius to Commodus*, Oxford University Press, London, 1940.

BOLDUREANU, DERGACIOVA, NICOLAE 2023 — Boldureanu, A., Dergaciova, L., Nicolae, E., *Monede și obiecte de metal descoperite la Costești, raionul Ialoveni*, Ed. Bons Offices, Chișinău.

BUDE 1925 — Bude, V., *Câteva monede antice găsite în România din colecțiunea mea*, in: CNA, 6/59-62, 40-41.

BUTNARIU 2025 — Butnariu, V. M., *Documente privind istoria românilor. Vol. XI. Documente numismatice pentru istoria Țării Moldovei, 1369-1867*, Ed. Istros, Brăila.

BUTNARIU 2020 — Butnariu, V. M., *The princely court of Vaslui*, Ed. Pim, Iași.

BUTNARIU 2007 — Butnariu, V. M. (éd.), *Monnaies et parures du Musée Départemental „Ștefan cel Mare" de Vaslui*, Ed. Panfilius, Iași.

BUTNARIU 2001 — Butnariu, V. M., (ed.), *Monnaies et parures du Musée d'Histoire de la Moldavie de Iași*, Ed. Vasiliana '98, Iași.

BUTNARIU 1991 — Butnariu, V. M., *Monedele romane postaureliene în teritoriile carpato-dunăreano-pontice (anii 275-491). II. Perioada 383-491*, in: ArhMold, 14, 67-107.

BYRNJA, RUSSEV 1999 — Byrnja, P. P., Russev, N. D., *Monety srednevekovoj Moldavii. (Istorisko-numizmaticheskie ocherki)*, in: *Stratum Plus*, 6, 176-262.

CHIRICA, TANASACHI 1984-1985 — Chirica, V., Tanasachi, M., *Repertoriul arheologic al județului Iași*, Iași, I. 1984, II. 1985, Ed. Junimea, Iași.

COHEN^2 VI — Cohen, H., *Description historique des monnaies frappées sous l'Empire romain, communément appelées Médailles impériales*^{2}, VI, Rollin&Feuardent, Paris - Londres, 1886.

DEPEYROT 1996 — Depeyrot, G., *Les monnaies d'or de Constantin II à Zénon (337-491)*, Moneta 5, Wetteren.

DEPEYROT, MOISIL 2008 — Depeyrot, G., Moisil, D., *Les trésors de deniers de Trajan à Balbin en Roumanie*, Moneta 73, Wetteren.

DERGACIOVA 2014-2017 Dergaciova, L., *Monede medievale descoperite la Răzeni (II). Contribuții la tipologia monedelor moldovenești*, in: SCN, S.N., 5-8 (17-20), 97-112.

DERGACIOVA 2014 Dergaciova, L., *Monede medievale moldovenești din Țara de Jos bătute la mijlocul secolului al XV-lea*, in: *Akademos*, 1 (32), 123-125.

DERGACIOVA, BOJKO-GAGARIN 2010 Dergaciova, L., Bojko-Gagarin, A., *Noi descoperiri de monede moldovenești în regiunea de nord-est a Mării Negre*, in: CN, 16, 235-249.

DELGACIOVA, TELNOV 2013 Dergaciova, L., Telnov, N., *Monede medievale moldovenești din colecții particulare din Republica Moldova (VII)*, in: RevArh, S.N., 9/2, 203-210.

DYMOWSKI *et al.* 2020 Dymowski, A., Bliujienė, A., Horsnæs, H., Nielsen, R. H., Hunter, F., Lind, L., Militký, J., Munteanu, L., Myzgin, K., Pelsdonk, J., Sidarovich, V., Stoklas, B., Vida, I., Vojvoda, V., Wigg-Wolf, D., Woytek, B., *Roman Imperial Hoards of Denarii from the European* Barbaricum, in: Găzdac, C. (ed.), *Group and individual tragedies in Roman Europe. The evidence of hoards, epigraphic and literary sources*, Mega Publishing House, Cluj-Napoca, 193-243.

GOSTAR 1954 Gostar, N., *Apendice nr. I. Sondajele de la Fedeleşeni şi Brătuleşti*, in: Dumitrescu, Vl., Dumitrescu, H., Petrescu-Dîmboviţa, M., Gostar, N., *Hăbăşeşti. Monografie arheologică*, Ed. Academiei R.S.R., Bucureşti, 554-587.

HORDILĂ 1994 Hordilă, D., *Tezaurul de monede medievale descoperit în 1975 la Roman*, in: MemAntiq, 19, 401-422.

IGNAT 1986-1987 Ignat, M., *Contribuții la cunoașterea ceramicii dacice de la răsărit de Carpați - vasele cu tezaure monetare din secolele II-III e.n.*, in: *Suceava*, 13-14, 103-118.

ILIESCU 2000 Iliescu, O., *Aspecte ale economiei monetare în Moldova sub domnia lui Alexandru cel Bun*, in: RI, S.N., 11, ianuarie-aprilie, 1-2, 59-95.

ILIESCU 1970 Iliescu, O., *Moneda în România: 491-1864*, Ed. Meridiane, Bucureşti.

IONIȚĂ 1982 Ioniță, I., *Din istoria şi civilizația dacilor liberi. Dacii din spațiul est-carpatic în secolele II-IV e.n.*, Ed. Junimea, Iaşi.

ISVORANU 2015 Isvoranu, Th., *Secolele I-VII p.Chr. Monedele Imperiului Roman târziu*, in: Boldureanu, A., Nicolae, E. (eds.), *Moneda în Republica Moldova*, Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan", Chișinău, 58-71.

KARASHEVICH, BOLDUREANU, DERGACIOVA 2017 Karashevich, I., A. Boldureanu, A., Dergaciova, L., *Un lot de monede descoperite la Cetatea Albă din colecția Institutului de Arheologie al Academiei Naționale de Științe a Ucrainei din Kiev*, in: ArhMold, 40, 109-142.

LĂZĂRESCU 2014 Lăzărescu, V.-A., *Is there a meaning behind the distribution patterns of the Late Roman coins found in Barbaricum? A comparative approach between the inner - and extra - Carpathian areas*, in: Cociș, S. (Hrsg.), *Archäologische Beiträge: Gedenkschrift Zum Hundertsten Geburtstag Von Kurt Horedt*, Mega Verlag, Cluj-Napoca, 207-242.

MARINESCU-BÎLCU, CHIȚESCU, MIHAILESCU-BÎRLIBA 1989 Marinescu-Bîlcu, S., Chițescu, M., Mihailescu-Bîrliba, V., *Tezaurul de monede romane descoperit la Tîrpești*, in: SCN, 9, 43-51.

MBR 1977 Buzdugan, G., Luchian, O., Oprescu, C. C., *Monede și bancnote românești*, Ed. Sport-Turism, București.

MIHAILESCU-BÎRLIBA 1998 Mihailescu-Bîrliba, V., *Monedele și ceramica: vasele tezaurelor monetare din Dacia liberă*, in: ArhMold, 21, 135-148.

MIHAILESCU-BÎRLIBA 1981-1982 Mihailescu-Bîrliba, V., *O problemă de statistică numismatică: reforma lui Septimius Severus și tezaurele monetare romane de dincolo de frontierele Imperiului*, in: CI, 12-13, 159-167.

MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980 Mihailescu-Bîrliba, V., *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, Ed. Academiei R.S.R., Bucarest.

MIHAILESCU-BÎRLIBA 1970 Mihailescu-Bîrliba, V., *Circulația monetară la triburile libere de la răsărit de Carpați (sec. II-IV e.n.)*, in: MemAntiq, 2, 281-344.

MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988 Mihailescu-Bîrliba, V., Butnariu, V., *Descoperiri monetare din Moldova. I*, in: ArhMold, 12, 311-320.

MIHAILESCU-BÎRLIBA, MIHAI 1996 Mihailescu-Bîrliba, V., Mihai, C., *Descoperiri monetare la Târgu Frumos, jud. Iași*, in: ArhMold, 19, 253-259.

MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 1999 Mihailescu-Bîrliba, V., Nicolae, E., Asăvoaie, C., *Descoperiri monetare din Moldova. III*, in: ArhMold, 22, 219-232.

MIR 18 *Moneta Imperii Romani.* 18. Szaivert, W., *Die Münzprägung der Kaiser Marcus Aurelius, Lucius Verus und Commodus (161-192)*, Verlag Der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1986.

MITREA 1978 Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie, 1977. XXI*, in: *Dacia,* N.S., 22, 363-369.

MITREA 1973 Mitrea, B., *Découvertes de monnaies antiques et byzantines dans la République Socialiste de Roumanie. XVI*, in: *Dacia,* N.S., 17, 399-416.

MITREA 1972 Mitrea, B., *Découvertes de monnaies antiques et byzantines dans la République Socialiste de Roumanie. XV*, in: *Dacia,* N.S., 16, 359-374.

MITREA 1957 Mitrea, B., *La migration des Goths reflétée par les trésors de monnaies romaines enfouis en Moldavie,* in: *Dacia*, N.S., 1, 230-236.

MITREA 1956 Mitrea, B., *Contribuții numismatice la istoria triburilor daco-getice din Moldova în a doua jumătatea secolului al II-lea e.n.*, in: SCIV, 7/1-2, 159-177.

MITREA 1940 Mitrea, B., *Le monete urbiche e coloniali dell'Impero Romano trovate in Dacia*, estratto degli *Atti del V Congresso Nazionale di Studi Romani*, Ed. Istituto di Studi Romani, Roma.

MITREA, MIHAILESCU-BÎRLIBA 2000-2001 Mitrea, B., Mihailescu-Birliba, V., *Tezaurul de monede romane de la Bălănești (jud. Neamț)*, in: ArhMold, 23-24, 199-208.

MUNTEANU 2017 Munteanu, L., *Some considerations of the Roman coin finds in the hinterland of the provinces of Dacia and Moesia Inferior*, in: Caccamo Caltabiano, M. (ed.), *XV International Numismatic Congress Taormina 2015. Proceedings*, I, Arbor Sapientiae, Roma/Messina, 925-929.

MUNTEANU, BALTAG 2024 Munteanu, L., Baltag, A., *Descoperiri monetare din Moldova. XVI*, in: ArhMold, 47, 91-105.

MUNTEANU, GRECU 2021 Munteanu, L., Grecu, A., *Monede romane imperiale recent intrate în colecția muzeului „Ștefan cel Mare" din Vaslui*, in: AMM, 42, 381-389.

MUNTEANU, HONCU 2020 Munteanu, L., Honcu, Șt., *Some Remarks on the Chronology of Denarii Hoards from the Eastern Carpathian Barbaricum*, in: Găzdac, C. (ed.), *Group and individual tragedies in Roman Europe. The evidence of hoards, epigraphic and literary sources*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 345-358.

MUNTEANU, IAȚCU 2014 Munteanu, L., Iațcu, I., *Descoperiri monetare din Moldova. VI*, in: ArhMold, 37, 169-179.

MUNTEANU, POPUȘOI 2014 Munteanu, L., Popușoi, E., *The Roman Coin Hoard from Iezer*, in: Mihalache, A., Aparaschivei, D., Cliveti, Gh., Simon, Al. (eds.), *Inovație și interdisciplinaritate în cercetarea arheologică și istorică: teorii, metode, surse*/ AIIXen, 51 Supplement, Ed. Academiei Române, Iași, 1-34.

MUNTEANU, HONCU, APARASCHIVEI 2021 Munteanu, L., Honcu, Șt., Aparaschivei, D., *On the Chronology of Roman Coins in Barbaricum. Denarii Finds from the Site of Schineni (Bacău County)*, in: Cojocaru, V., Pázsint, A.-I. (eds.), *Migration and Identity in Eurasia: From Ancient Times to the Middle Ages*, Mega Publishing House, Cluj-Napoca, 139-165.

PETOLESCU 1974 Petolescu, C. M., *Monede romane și bizantine din colecția Muzeului de Istorie al Republicii Socialiste România*, in: MN, 1, 279-286.

POENARU BORDEA, MITREA 1990 Poenaru Bordea, Gh., Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie - 1989 (XXXIII)*, in: *Dacia*, N.S., 34, 299-308.

POPOVICI 1995 Popovici, R., *Șantierul arheologic mănăstirea Barnovschi (Iași) - 1991: descoperiri monetare*, in: AIIAX, 32, 525-529.

PREDA 1975 Preda, C., *Circulația monedelor romane postaureliene în Dacia*, in: SCIVA, 26/4, 441-485.

RATTO 1959 Ratto, R., *Monnaies byzantines et d'autres pays contemporaines à l'époque byzantine: la plus riche et la plus vaste collection privée,* J. Schulman, Amsterdam.

RIC I^2, II, II/3, III, V/II, IX, X *The Roman Imperial Coinage*, I^2. Sutherland, C. H. V., *From 31 BC to AD 69*, Spink & Son Ltd., London, 1984; II. Mattingly, H., Sydenham, E. A., *Vespasian to Hadrian*, Spink & Son Ltd., London, 1926; II/3. Abdy, R. A., Mittag, P. F., *From AD 117-138. Hadrian*, Spink & Son Ltd., London, 2019; III. Mattingly, H., Sydenham, E. A., *Antoninus Pius to Commodus*, Spink & Son Ltd., London, 1930; V/II. Webb, P. H., *Probus to Amandus*, Spink & Son Ltd., London, 1933; VII. Bruun, P. M., *Constantine and Licinius. A.D. 313-337*, Spink & Son Ltd., London, 1966; IX. Pearce, J. W. E., *Valentinian I - Theodosius I*, Spink & Son Ltd., London, 1951; X. Kent, J. P. C., *The Divided Empire and The Fall of The Western Parts AD 395-491*, Spink & Son Ltd., London, 1994.

SABATIER 1862 Sabatier, J., *Description générale des monnaies byzantines frappées sous les empereurs d'orient depuis Arcadius jusqu'a la prise de Constantinople par Mahomet II*, I-II, Chez Rollin et Feuardent/Chez M. Curt, Paris-Londres.

SANIE 1981 Sanie, S., *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei. Secolele II î.e.n. - III e.n.*, Ed. Junimea, Iași.

SANIE 1983-1984 Sanie, Ș., *Considerații asupra descoperirilor de monede romane republicane și imperiale pe teritoriul județului Iași*, in: CI, 14-15, 147-152.

SIMACHE 1956 Simache, N., *Tezaurul de la Hăbășești*, in: ***Din activitatea muzeelor noastre. Studii, referate și documente*, Întreprinderea Poligrafică Ploiești, Ploiești, 121.

SNG Cop. Ionia *Sylloge Nummorum Graecorum. The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum. 5. Ionia, Caria and Lydia,* Sunrise Publications, West Milford, New Jersey, 1982.

STRACK II 1933 Strack, P. L., *Untersuchungen zur römischen Reichsprägung des zweiten Jahrhunderts.* II. *Die Reichsprägung zur Zeit des Hadrian*, W. Kohlhammer, Stuttgart, 1933.

ȘTIRBU 1981-1982 Știrbu, Ș., *Colecția de monede medievale românești dr. Rudolf Gassauer*, in: BSNR, 75-76/129-130, 315-349.

TĂRNĂUCEANU 1983-1984 Tărnăuceanu, O., *Date de istorie locală mărturii ale continuității daco-romane*, in: AMM, 5-6, 223-231.

TUDOR 1951 Tudor, D., *Monede antice descoperite în Moldova*, in: SCSI, 2/3-4, 583-593.

TUDORICĂ 2007 Tudorică, M., *Un fragment din tezaurul monetar de la Fedeleșeni, comuna Strunga, județul Iași*, in: Nicolae, E. (ed.), *Simpozion de numismatică organizat cu ocazia comemorării Sfântului Ștefan cel Mare, domn al Moldovei (1504-2004), Chișinău, 29 septembrie – 2 octombrie 2004. Comunicări, studii și note*, Ed. Enciclopedică, București, 135-143.

ZAHARIA 1996 Zaharia, E., s.v. *Fedeleșeni,* in: Preda, C. (coord.), *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României, II (D-L)*, Ed. Enciclopedică, București, 129.

ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970 Zaharia, N., Petrescu-Dimbovița, M., Zaharia, Em., *Așezări din Moldova. De la paleolitic pînă în secolul al XVIII-lea*, Ed. Academiei R.S.R., București.

ZAHARIA, PETRESCU-DIMBOVIȚA, ZAHARIA 1956 Zaharia, N., Petrescu-Dimbovița, M., Zaharia, Em., *Cercetări arheologice în orașul Iași și în împrejurimi*, in: SCSI, 7/2, 1-56.

Surse web

CHRE *Coin Hoards of the Roman Empire* (https://chre.ashmus.ox.ac.uk/) (accesat la data de 12.09.2025).

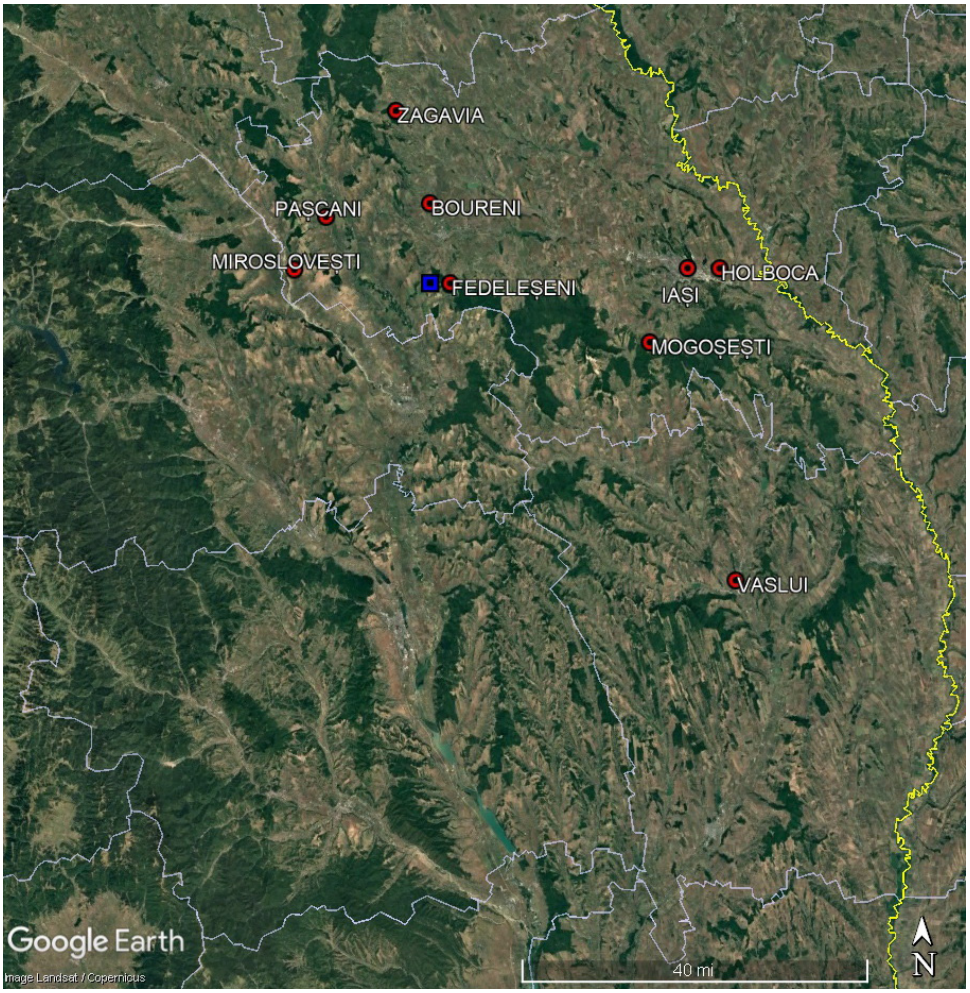
RPC VI *Roman Provincial Coinage.* VI. Calomino, D., Burnett, A., *From Elagabalus to Maximinus (AD 218–238)* (https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/) (accesat la data de 14.06.2025).

List of illustrations

Pl. I. The place of discovery of the coins: I, III. Fedeleșeni, II. Boureni, IV. Holboca, V. Iași, VI. Mirosloveşti, VIII. Mogoșești, VIII. Pașcani, IX. Zagavia, X. Vaslui (source: Google EarthPro).

Pl. II. Ancient coin discoveries from Moldavia: II.1. Boureni, V.B.2. Iași – „Anastasie Panu" Street, V.D.4. Iași – „Lascăr Catargi", V.E.5. Iași, city territory, VIII.1. Pașcani.

Pl. III. Mediaeval coin discoveries from Moldavia: X.1-8. Vaslui – „The Princely Court" (enlarged photos).

Pl. I. Locul descoperirii monedelor: I, III. Fedeleșeni, II. Boureni, IV. Holboca, V. Iași, VI. Mirosloveşti, VIII. Mogoșești, VIII. Pașcani, IX. Zagavia, X. Vaslui (sursa: Google EarthPro).

Pl. II. Monede antice descoperite în Moldova: II.1. Boureni, V.B.2. Iași - Strada „Anastasie Panu”, V.D.4. Iași - Strada „Lascăr Catargi”, V.E.5. Iași, teritoriul orașului, VIII.1. Pașcani.

Pl. III. Monede medievale descoperite în Moldova: X.1-8. Vaslui - „Curtea Domnească” (fotografii mărite).